

”Storebror” kommer till stan?

En diskursanalytisk studie av debatten kring
kameraövervakning av ”Stråket” i Malmö

Jacob Groes Kofoed
Daniel Juuso

Abstract

Social control in different forms has existed in all known societies. This control has taken different shapes and expressions. In older smaller communities there was a collective control among the citizens. In modern societies the state is trying to control the lives of the citizens. These control mechanisms can be seen as both freedom-reducing and freedom inducing depending on which concept of freedom one upholds.

This thesis is based on a discourse analysis of the debate on camera surveillance in Malmö. For this purpose we have studied official records and performed interviews with politicians involved in the decision process. In a Laclau & Mouffe-esque sense we will unravel two antagonist discourses of security respectively integrity and link these discourses to Isaiah Berlin's *Two concepts of liberty*, negative and positive liberty. The aim of the study is also to show how these discourses are reflected in the municipal executive committee.

Our study shows that the security discourse has gained a hegemonic position by defining the camera surveillance as an effective mean of reducing criminality.

Nyckelord: kameraövervakning, Malmö, diskursanalys, frihet, Laclau och Mouffe

Innehåll

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	2
1.2	Metodologi.....	2
1.2.1	Teori.....	2
1.2.2	Val av fall och material.....	2
1.2.3	Motivering av metod.....	3
1.3	Reflexivitet.....	4
1.4	Disposition.....	5
2	Teoretisk inramning	6
2.1	Laclau och Mouffes diskursteori.....	6
2.2	Analysredskap.....	7
3	Frihet och övervakning.....	9
3.1	Diskurser.....	9
3.1.1	Trygghetsdiskursen.....	9
3.1.2	Integritetsdiskursen.....	10
4	Kameraövervakning.....	13
4.1	Tidigare forskning	13
4.2	Kameraövervakning som brottsbekämpare	14
4.3	Kameraövervakning i Sverige.....	15
5	Kameraövervakning i Malmö	17
5.1	Trygghet för alla?.....	17
5.2	Möllevångsförsöket.....	17
5.3	Stråket.....	18
6	Diskurserna i stadshuset.....	19
6.1	Integritetsdiskursen	19
6.2	Trygghetsdiskursen	23
7	Slutsats	28

7.1	Vidare forskning.....	29
8	Referenser	30

1 Inledning

[Man skulle] kunna tro att George Orwells bok [1984] upphöjts till handlingsplan för Malmös utveckling.

Anneli Philipson, kommunalråd (v), Malmö, i insändare i Sydsvenskan 2006-01-26

Social kontroll har alltid funnits, men genom tiderna har den tagit sig olika former. Där det i tidigare, mindre samhällen fanns en kollektiv kontroll finns det i de moderna samhällena andra mekanismer som har övertagit samma funktion. Skillnaden mot tidigare är att det oftast är staten som försöker kontrollera medborgarnas liv. De olika kontrollmekanismerna kan betraktas både som frihetskränkande och frihetskäppande beroende på vilket frihetsbegrepp man förfäktar.

Kameraövervakning är en modern form av kontroll som medborgarna utsätts för. Ännu så länge har denna typ av övervakning främst föregått inomhus i avgränsade miljöer såsom banker, postkontor och butiker. Vid sådana tillgreppsbrott har kameraövervakning visat sig ha en preventiv funktion när det gäller brott.

Som många andra europeiska industristäder har Malmö har under de senaste åren genomgått stora förändringar. Den ljusa sidan av historien är en förvandling från den industri och arbetarstad vars bas utgjordes av större industrier till en kunskapsstad med högskolan och omgivande verksamheter i centrum. Den något dystrare sidan avslöjar ett Malmö med låg sysselsättning, bostadsbrist och påföljande utanförskap. Sociala problem som har medfört en hög kriminalitet och en ökad otrygghet (Trygghetsundersökning 2004, Malmö stad)

Inom Malmö stad har problemen främst diskuterats inom ramen för handlingsplanen *Välfärd för Alla – det dubbla åtagandet* (VFA). En av de åtgärder som Trygghetsgruppen inom VFA har föreslagit och som kommunstyrelsen har beslutat genomföra är att i samarbete med Polisen införa kameraövervakning över ”Stråket” som utgörs av en sträcka mellan Centralstationen och Möllevångstorget. Syftet med kameraövervakningen är minska brottsligheten och därmed öka tryggheten för att göra Malmö till en attraktivare stad att bo kvar i respektive flytta till.

Frågan om kameraövervakning är emellertid ingen okontroversiell fråga. Kritiker hävdar att människors personliga integritet kränks och att den ökade övervakningen är ett steg på vägen mot de övervakarsamhällen som skildras i framtidsdystopier som George Orwells *1984*, Karin Boyes *Kallocain* och Philip K. Dicks *Minority Report*. Förespråkare vill istället hävda kameraövervakningens förträfflighet när det gäller möjligheterna att utreda och därmed förhindra brott. Kommentera citat?

1.1 Syfte och frågeställning

Vi har valt att titta närmare på diskussionen om övervakning i Malmö för att i form av en fallstudie studera vilka olika diskurser som finns i debatten. Detta kommer vi göra i syfte att spegla de argument som framförts för och emot uppsättandet av övervakningskameror på utvalda platser i Malmö centrum.

Det som den här uppsatsen kommer att behandla är hur kameraövervakning diskuteras i de beslutande församlingarna, presentera de diskurser som finns och vilken som är hegemonisk dvs. som fått störst genomslag och sätter den politiska agendan. Syftet med denna framställning är dels att redovisa två motstående diskurser, trygghets- respektive integritetsdiskursen kring övervakning och individens frihet utifrån Isaiah Berlins frihetsbegrepp positiv och negativ frihet. Dels att förklara hur dessa diskurser finns representerade i Malmös beslutsfattande församlingar. Våra frågor blir således:

Hur ser de olika diskurserna på frihetsbegreppen ut?

Hur återspeglas dessa diskurser i kommunpolitiken i Malmö?

1.2 Metodologi

Metodologiavsnittet i vår uppsats syftar till att redogöra för de metodologiska ställningstaganden vi gjort i uppsatsen. Vi motiverar här vårt val av teori, metod, val av fall och det material som uppsatsen bygger på.

1.2.1 Teori

Vi har valt att använda oss av en kombination utav Laclau och Mouffes diskursanalys och Isaiah Berlins teori om två frihetsbegrepp. Syftet med denna kombination är att dels sätta fokus på kampen om tolkningsföreträde till vissa centrala begrepp i debatten om kameraövervakning samt sätta denna i relation till synen på frihet. Frågan om kameraövervakning bär en motsättning inom sig som dels bygger på individens förhållande till överheten samt vilka i vilken riktning man vill utveckla staden och möta de problem som uppstår i strukturomvandlingen utav staden. Frihetsbegreppet används här för att förklara de bakomliggande ideologiska avvägningar som sedan leder till motiverar de olika parternas ställningstagande i frågan.

1.2.2 Val av fall och material

Vi har valt Malmö som vårt fall i debatten om kameraövervakning eftersom det är den stad i Sverige där det första beslutet om allmän kameravövervakning utomhus har tagits. Det material vi kommer att använda oss av för vår teoretiska bakgrund är litteratur om kameraövervakning i form av böcker, artiklar, uppsatser samt offentliga utredningar och rapporter. Våra idéer om frihet kommer från Goodin & Pettits antologi *Contemporary Political Philosophy*. Det material som skall analyseras är de handlingar som tillhör Kommunstyrelsen i Malmö stads ärende 929/2005 om *Kameraövervakning av Stråket* och ärende 100/1999 *Länsstyrelsen i Skånelän, Tillstånd till allmän kameraövervakning avseende Möllevångstorget..* För att komplettera detta skriftliga empiriska material har vi genomfört intervjuer med politiker som varit involverade i beslutsprocessen. Metodlitteraturen består av sig till Bergström & Boréus *Textens mening och makt* (2005) samt Winter Jørgensen och Philips *Diskursanalys* (2000). och Laclau & Mouffe. *Hegemony and socialist strategy* (1985). För informantintervjuerna har vi tagit hjälp av Esaiasson m.fl. *Metodpraktikan*(2005) och Steinar Kvaales *Den kvalitativa forskningsintervjun* (1997).

1.2.3 Motivering av metod

Vi har valt att använda oss av diskursanalys för att utreda vår frågeställning. Valet har inte varit helt lätt då det även finns andra tänkbara sätta att ta sig an det valda ämnet. En tänkbar analys hade varit att använda sig av en innehållslig idéanalys, i vilken man studerar de använda argumenten och på vilka sätt argumentationen sker (Bergström & Boréus 2005:155). Det hade även varit intressant att bygga upp en argumentationsanalys där argumenten för och emot kameraövervakning klassificeras och analyseras. Dessa skulle sedan kunna vägas mot varandra för att utreda för att ge grund för ett ställningstagande i frågan då argumentationens beviskraft utvärderas (Bergström & Boréus 2005:91).

Dock finner vi att det mest intressanta sättet att gå tillväga är genom en diskursanalys. Detta val grundar sig på att diskursanalysen ger större utrymme för ickemateriella förhållanden och i större omfattning fokuserar på idéernas och språkets betydelse i de grupprelationer som bygger upp vårt samhälle (Bergström & Boréus 2005:305). Detta innebär i sin tur att språket inte bara speglar verkligheten utan även är en del av formandet av den. Med detta i åtanke hoppas vi kunna skapa en mer djupgående analys som tar hänsyn till språkets betydelseskapande aspekterna och dessas inflytande på förståelsen av frågan. Valet av diskursanalytisk modell grundar sig på en utvärdering av vad vi anser vara mest lämpligt för vår frågeställning och i samband med vilket material vi har att tillgå. Vidare tänker vi förklara valet av diskurstestetisk inriktning genom en kort genomgång av de tillgängliga alternativen.

En Foucaultinspirerad studie bygger på ett arkeologiskt och genlogiskt arbetssätt, där de exempel som presenterats bygger på förändringar över lång tid (Bergström & Boréus 2005:309f). Detta innebär i stora drag att man som Foucault söker utreda vad som kan betraktas som vetbart och möjligt i olika tidsepoker. Detta angreppssätt finner vi minst lämpligt av de tre inriktningarna med tanke på

det korta tidsperspektiv som vi kommer arbeta med. För att göra en Foucaultinspirerad studie skulle det vara lämpligare att göra jämförelser över tid snarare än att undersöka ett enskilt fall. Det andra av de huvudalternativ som presenteras benämns som CDA¹. Denna inriktning lägger fokus vid avslöjandet av maktrelationer och betraktar diskursen som ett element i upprätthållandet av den rådande samhällsordningen (Bergström & Boréus 2005:321f). Denna inriktning lämpar sig bäst för att analysera texter med hänseende till vilka som är de tilltänkta konsumenterna vem som är avsändare och hur dessa förhållanden återspeglas i texten (Bergström & Boréus 2005:223f). Inte heller detta perspektiv förefaller i samband med frågeställningen riktigt lämpat för uppgiften då fokus i vår analys inte ligger på att avslöja maktrelationer i egentlig mening.

Slutligen så tänkte vi kort presentera den metod vi valt att använda som i största grad är influerad av Laclau & Mouffe. Denna form av diskursanalys finner vi lämpligast för vår frågeställning i och med dess fokus på de diskursiva konflikter som finns inom samhället (Bergström & Boréus 2005:319). Vidare ser man dessa konflikter som något som hela tiden förändrar samhället och våra identiteter. Identiteterna är konstruerade och återskapas hela tiden i förhållande till diskursen (Bergström & Boréus 2005:320f). Det är just denna kamp som vi hoppas kunna synliggöra genom användandet av denna analysform.

Vi kommer att göra en diskursanalys av offentliga handlingar och skrifter från Malmö kommun. För att komplettera detta material har vi även valt att göra intervjuer. Dessa kommer sedan analyseras på samma sätt som skriftliga källor och refereras till i texten. Vi har valt att inte göra fullständiga transkriptioner av intervjuerna eftersom att det inte är intervjuerna i sig som är kärnan i arbetet utan snarare ett komplement för att vidga förståelsen av beslutsprocessen. ”Den kvalitativa intervjun är en unik känslig och kraftfull metod för att fånga erfarenheter och innebörder ur undersökningspersonernas vardagsvärld. Genom intervjun kan de förmedla sin situation till andra ur ett eget perspektiv och med egna ord” (Kvale 1997:70). Intervjupersonerna fungerar som informanter och är med eftersom vi intervjuar ett fåtal personer gör vi ett snävt urval, men vi gör inte alls lika djupa intervjuer som man möjligen skulle göra om man använde samtalsintervjuer som enda metod (Esaiasson 2005:243).

1.3 Reflexivitet

Vetenskaplig kunskap ses som produktiv. Med detta menar vi att vi som forskare inte kan separeras från det forskningsobjektet. Vi hävdar därmed att vi inte kan uppnå objektiv kunskap som inte färgas av våra subjektiva uppfattningar. Dessa påverkar redan från början vårt arbete genom val utav frågeställning material och

¹ Kritisk diskursanalys, jfr Winter Jørgensen & Phillips 2000:66-93

slutligen även det resultat som vi får. De citat vi valt ur intervjuer och dokument präglas därför även de utav våra subjektiva upplevelser. Detta behöver dock inte innebära att vår forskning kan anses ovetenskaplig då vi frånsäger oss objektiva sanningar och är öppna med detta i vår analys. Genom att använda bestämda teorier och metoder skapar vi därmed vad som kan anses vara värdefull kunskap.(Winther Jørgensen & Phillips 2000:111-112)

1.4 Disposition

Vi har nu inlett med en utförlig introduktion till vad som kommer att behandlas i uppsatsen. Följande kapitel kommer att introducera vår användning av Laclau & Mouffes diskursanalys som teori och metod. I det tredje kapitlet kommer vi att presentera de idealdiskurser kring frihetsbegreppen och kameraövervakning. Därefter kommer vi att ge en översikt över kameraövervakning och sociala kontrollmekanismer. I det femte kapitlet introduceras läsaren kortfattat till situationen i Malmö med Välfärd för alla, Möllevångsförsöket och den stora satsningen på kameraövervakning av Stråket.

Det sjätte kapitlet bjuder på framställningens crescendo, här presenteras analysen av det empiriska materialet. Därefter kommer en slutsats där vi redovisar resultatet av vår analys.

2 Teoretisk inramning

2.1 Laclau och Mouffes diskursteori

Laclau och Mouffes diskursteori har sitt ursprung i två teoretiska traditioner som de för samman för att bilda sin teori. Dessa traditioner utgörs av marxismen och poststrukturalismen som tillsammans bildar en teori där människors sociala relationer skapar betydelsebildandeprocesser vilka är grunden för det som kallas diskurs (Winther Jørgensen & Phillips 2000:32). Ett grundläggande begrepp i diskursen är tecken. Detta betecknar den sammansmältning av ett begrepps innebörd och dess skrivna eller talade utformning. Ett tecken får sin betydelse beroende på vilket position det har i förhållande till andra tecken i det nätverk som utgörs av språket (Winther Jørgensen & Phillips 2000:32). När tecknen används i olika sammanhang skiftar innebörden. I detta språkliga rum som utgörs av samhället står det en ständig kamp om innebörden av tecknen. Detta är den poststrukturella utgångspunkten som av Laclau & Mouffe kombineras med den marxistiska samhällssynen där antagonism är den drivande kraften. Antagonismen betecknas som kampen mellan samhällets klasser, men har i Laclau & Mouffe diskursteori fått en vidgad betydelse där dessa identiteter inte längre ses som fixerande utan snarare konstruerade och förändliga. Här handlar begreppet antagonism snarare om kampen om tecknens innebörd i vilken diskurser och motdiskurser strävar efter tolkningsföreträde till vissa tecken.

Diskursanalysens syfte ligger just i att synliggöra och kartlägga denna kamp om tecknens betydelse. För att bilda diskursen använder man sig av en rad begrepp med vilkas hjälp man kartlägger diskursen och formlaget av denna (Winther Jørgensen & Phillips 2000:45).

När tecken i diskursen ändrar betydelse till följd av en ändrad position i förhållande till andra tecken och skiftar i betydelse kallas detta för artikulation. Det sammanlagda resultatet av dessa skiften bildar det som kallas diskurs. Om artikulationen sker inom en diskurs kallar man det berörda tecknet för moment. Dessa kan ha en skiftande betydelse inom diskursen. Om artikulationen sker utanför den givna diskursen det vill säga i förhållande till en motdiskurs så kallas tecknet för element (Laclau och Mouffe 1985:105). Det som kallas för diskurs innebär i sin tur en tillfällig fixering av olika moment i en struktur som har en begränsad utsträckning i den sociala sfären. Momenten i en diskurs skiljer sig från varandra genom att ha särskilda positioner i förhållande till varandra och detta benämns som differentialposition. I förhållandet mellan diskursens olika moment kan man finna nodalpunkter som är speciellt viktiga moment som ger betydelse åt

andra moment inom diskursen. (Winther Jørgensen & Phillips 2000:33; Laclau & Mouffe 1985: 112). Diskursen är i denna mening en fixering av betydelsen av de olika moment på vilka den bygger. Detta innebär att momentens betydelse sluts och att andra möjliga innebörder utesluts. De betydelser och relationer som utesluts hamnar i vad Laclau och Mouffe kallar för det diskursiva fältet vilket utgör det i förhållande till diskursen yttre (Winther Jørgensen & Phillips 2000:34). Denna funktion syftar till att utesluta betydelser som finns i andra diskurser och samtidigt till att definiera den egna diskursen.

Den tillfälliga stabilisering som utgör diskursen och dess begränsningar står under ett ständigt hot att brytas av andra definitioner av tecknen (Winther Jørgensen & Phillips 2000:34). Dessa tecken som står under hot om att skifta betydelse kallas element och kan ha olika betydelser i olika diskurser. Dessa har en mångtydig betydelse och är föremål för en ständig kamp. Kampen om elementens betydelse har målsättningen att fixera dessas betydelse till den egna diskursen och uppnå vad som kallas en tillslutning (Laclau & Mouffe 1985:110). Tillslutningen av elementen syftar alltså till att omvandla dem till moment i diskursen men denna målsättning kan inte uppnås helt och gäller endast tillfälligt. För att beteckna de tecken som är särskilt omstridda och har skiftande betydelser i olika diskurser använder vi begreppet flytande signifikanter (Winther Jørgensen & Phillips 2000:35). Ett nod i en diskurs kan vara just en flytande signifikant och detta innebär att det är speciellt viktigt i kampen om dess betydelse. Laclau och Mouffe använder sig även av begreppet Hegemoni vilket syftar på en situation där en diskurs dominerar ett samhälle, bestämmer vilka frågor som står på dagordningen och har tolkningsföreträde (Bergström & Boréus 2005). *Tolkningsföreträde* innebär i sig förmånen att bestämma betydelsen av ett tecken vilket innebär att man kan reproducera sin diskurs och har makt över språket (Bergström och Boréus 2005).

Sammanfattningsvis kan man säga att diskursen strävar efter att binda tecken till sig göra elementen till fixerade moment och samtidigt avgränsa sig från det som faller utanför. Målsättningen för en diskurs är att få en hegemonisk ställning i samhället och att därigenom ha tolkningsföreträde till tecknen. Denna strävan är dock omöjlig att slutföra då varje skriftligt eller muntligt uttryck utgör en artikulation av större eller mindre slag varvid momenten riskerar att bli element och tecknens innebörd att skifta (Winther Jørgensen & Phillips 2000:36). Diskursen är alltså föränderlig till sin natur och kan sägas vara utsatt för en evig förändringsprocess.

2.2 Analysredskap

Genom vår diskursanalys ska vi föröka fastställa de diskurser som präglar debatten om kameraövervakning. Fokus för analysen kommer alltså att ligga på att beskriva de diskurser som finns samt i att sätta dem i relation till teorier om frihet. Diskursanalysen lämpar sig väl för denna frågeställning och vi syftar här till att redogöra för vilka verktyg som vi kommer att använda i analysen.

För att genomföra diskursanalysen ger oss Laclau och Mouffe en uppsättning av begrepp och termer som används för att ringa in diskursen och sätta den i förhållande till motdiskursen. Till att börja med syftar vi till att finna de *nod* som utgör centrum för diskurserna var vid vi kan börja bygga vår analys. Noden kommer att fungera som centralpunkt för diskursen, runt vilka diskursens *moment* kommer att knytas. Kopplingarna mellan diskursernas olika moment kommer tydliggöras för att på så sätt skapa en förståelse för deras innebörd i diskursen. Därefter kommer vi identifiera de tecken som utgör *element* i den diskursiva kampen som står att finna mellan diskurs och motdiskurs. I arbetets gång kommer vi även att kunna se vilka begrepp som är särskilt tvetydiga och benämna dem som *flytande signifikanter*. Genom att identifiera dessa förhållanden och de olika tecknens positioner i diskurserna kommer det bli möjligt att synliggöra *antagonismen* som präglar vår frågeställning och dess centrala begrepp.

3 Frihet och övervakning

Integritet är nära kopplat till grundläggande idéer om fri- och rättigheter. Personlig integritet innebär dels att kunna förverkliga sig själv, i meningen att vara fri att handla på det sätt man önskar, men också att man har rätt till en skyddad sfär där ingen annan har insyn. Dessa två sidor av integritetsmyntet speglar väl de två frihetsbegrepp som Isaiah Berlin definierar i sin essä *Two Concepts of Liberty*, ursprungligen publicerad 1958. Dessa två begrepp är negativ respektive positiv frihet. För att använda Berlins ord så svarar negativ frihet på frågan: "What is the area within which the subject - a person or group of persons - is or should be left to do or be what he is able to do or be, without interference by other persons?" och positiv frihet kan användas för att besvara frågan "What, or who, is the source of control or interference that can determine someone to do, or be, this rather than that?". (Berlin 2006:369) Dessa frihetsbegrepp kopplas i detta kapitel till de två diskurserna kring kameraövervakning som vi tagit fram.

3.1 Diskurser

Här kommer vi att gå igenom de idealbilder som präglar synen på kameraövervakning. Dessa diskurser har av praktiska skäl begränsats till två idealmodeller, vilket i sig är en förenkling av verkligheten men samtidigt ett mer hanterbart synsätt för genomförandet av en analys.

3.1.1 Trygghetsdiskursen

De centrala momenten i denna diskurs kretsar kring ökad trygghet och möjligheten att utnyttja ny teknologi i syfte att minska brottsligheten. Kameraövervakningen kommer här att fungera som ett medel i kampen för att göra staden trygg för sina invånare och öka deras rörelsefrihet. På kvällar och nätter är det många som känner sig otrygga när det är ute på stan och kanske till och med undviker att vistas på vissa platser på grund av rädsla för att bli utsatt för brott. Med andra ord så är själva kärnan i argumentationen för kameraövervakning starkt bundet till tilltron att övervakningen kommer minska brottsligheten.

Det positiva frihetsbegreppet handlar om att kunna röra sig, och agera fritt, efter eget huvud och att kunna göra det utan att hindras av yttre omständigheter. Kriminalitet är en klar kränkning av ens integritet och skapar en rädsla i samhället för att bli utsatt för brott. Denna yttre omständighet kan med andra ord sägas kränka individens förmåga att röra sig fritt i staden och därmed minska individens

positiva frihet. Kameraövervakningens förespråkare hävdar att övervakning är ett bra sätt att minska kriminaliteten. Detta innebär i sin tur att ett område som övervakas blir tryggare, eller i varje fall upplevs som tryggare, att vistas i för allmänheten (SOU 2002:110 s. 82). Genom att lita till kameraövervakning som ett effektivt motmedel mot kriminalitet och som ett sätt att skapa större trygghet i samhället ökar man där med individens positiva frihet.

Konsekvenserna av att tryggheten blir större är de samma även om tryggheten är imaginär. Det vill säga att kameraövervakningen i sig inte avhjälper brott men leder till en ökad trygghetskänsla. Enligt kulturgeografen Birgitta Anderssons studie *Rädslans rum – Trygghetens rum* (2001) så tenderar det faktum att människor upplever vistelsen i det offentliga rummet som farlig att påverka rörelsemönster mer än den empiriskt bevisade farligheten i form av brottsstatistik. Dessa effekter av otrygghetskänslan kan med andra ord avhjälpas genom att skapa en känsla av trygghet.

Kameraövervakningens kritiker hävdar ofta att övervakningen endast leder till en förflyttning av kriminaliteten till andra områden och att detta i sig inte gör samhället någon större nytta. Som svar på detta så kan man hävda att några sådana effekter inte går att påvisa men samtidigt kan man även se på situationen på ett annat sätt också. Om man tänker sig att kameraövervakningen skapar säkra stråk och platser där det tidigare inte funnits några så måste man se det som en förbättring i sig. Den individ som fått sin rörelsefrihet begränsad av rädsla för brott kan nu i alla fall röra sig med minskad oro på de stråk som kameraövervakas. Detta är i sig en ökning av den positiva friheten och måste ses som något gott. Motståndar sidans argumentation ser man främst som ett uttryck till försvar av den negativa friheten och som ett uttryck för en ovilja att kontrolleras av staten. Frågan om personlig integritet ses som viktig men i avvägningen av integritet och trygghet så anser man det viktigare att betona det senare. Genom att utgå ifrån undersökningar om människors inställning i integritetsfrågan konstaterar man att det inte människor i allmänhet inte känner sig kränkta av kameraövervakning på allmän plats (Blixt 2003:20f). Samtidigt konstaterar man och tar hänsyn till att olika människor ”kan” uppfatta hotet mot sin personliga integritet olika. Man väljer dock att inte tillmäta frågan om integritet något större utrymme med hänvisning till att befolkningen i allmänhet inte har något emot att bli övervakade (ibid.) Detta mer praktiska tänkande präglar i stort den diskurs och nodet kameraövervakning fylls med en betydelse synonym med effektiv brottsbekämpning. Detta innebär följaktligen, att inte vara för kameraövervakning blir det samma som att acceptera brottslighet.

3.1.2 Integritetsdiskursen

Ur denna position kopplar man den integritet som förespråkas i trygghetsdiskursen till begreppet om negativ frihet. Det negativa frihetsbegreppet härrör från synen på två olika former av frihet så som den beskrivs i Isaiah Berlins artikel *Two Concepts of Liberty*. Denna definition av frihet bygger på det handlingsutrymme som en person har utan att hindras av andra (Berlin 2006:369).

Friheten bygger med andra ord på personlig frihet att förverkliga sig själv utan att hindras från detta av staten eller någon annan person och ju mindre som andra lägger sig i individens angelägenheter desto större frihet har man (Berlin 2006:370). Vad har nu detta med kameraövervakning att göra? Det är nämligen så att den negativa frihetens förespråkare ofta trycker på vikten av liberala ideal som den okränkbara äganderätten. Detta menar vi innebär att staten inte kan öka människors välfärd på ett moraliskt försvarbart sätt genom att omfördela resurser utan snarare ska lägga sig i människors liv så lite som möjligt (Cohen 2006:417). Genom att lägga fokus vid äganderätten som okränkbar förefaller det självklart att denna ska skyddas mot stöld, brott och kriminalitet. Genom att ekonomisk utjämning är ett intrång på individens frihet kan därför inte fördelningspolitik vara ett attraktivt sätt att försöka motarbeta kriminalitetens rötter som i integritetsdiskursen härrör till ekonomisk ojämlikhet. Om man nu ser till vilken sorts brott som kameraövervakningen är mest effektiv mot så finner man att det just är inbrott, stölder och rån (Blixt 2003:15f). Dessa är klara kränkningar av individens negativa frihet och följaktligen även mot en persons självägande. Självägande är en teoretisk konstruktion som används av Robert Nozick och som syftar på individens rätt till ägande av kropp och egendom. Detta är en av grundpelarna i hans syn på rättvisa och frihet (Cohen 2006:416). Kameraövervakningen fungerar alltså här som en garant för att upprätthålla äganderätten även om det i trygghetsdiskursen inte direkt uttalas så pass tydligt.

Med denna argumentation kopplas trygghetsdiskursen till begreppet negativ frihet. I integritetsdiskursen ser man annorlunda på frihetsbegreppets betydelse och ser här istället en kränkning av både den negativa och positiva friheten genom övervakningen. Den negativa friheten kränks genom att staten ökar sina möjligheter att minska den politiska friheten genom att använda övervakningen för att kontrollera medborgarna. I Integritetsdiskursen har civilsamhället en stor betydelse för demokratin, och de allmänna platserna är viktiga som forum för detta. Det är inte svårt att tänka sig att hård kameraövervakning är ett utmärkt vapen för en totalitär stat där medborgarna övervakas på allmänna platser och områden dit allmänheten har tillträde. Detta är i sig väldigt intressant med hänsyn till den vikt som allmänna platser har haft för utvecklingen av dagens demokratiska samhälle. Här fungerar den allmänna platsen som forum för medborgarnas uttryck och som gemensam mötesplats. Det är på dessa platser revolutioner har utspelat sig och mötesplatserna har genom tiderna varit platser av stor vikt för den som vill ha makten i samhället (Parenti 2003:110). Här i ligger något av kärnan i motståndarnas misstänksamhet mot övervakningen nämligen att en skrupelfri regeringsmakt använder sig av övervakningen mot politiska möten och protester.

Men detta är inte den huvudsakliga invändningen utan fokus ligger här på positiv frihet. Integritetsdiskursens innebörd för tecknet positiv frihet ligger i synen på brottsligheten och hanteringen av denna. Om man använder sig av begreppet positiv frihet så syftar man på individens möjligheter att utöva kontroll över sitt eget liv (Taylor 2006:388). Här ligger fokus på att ha tillgång till medlen för att uppnå detta. Den positiva frihetens förespråkare ställer sig kritiska till att det bara är individens frihet från hinder som konstituerar verklig frihet och man

ifrågasätter denna definition genom frågan frihet för vem? Meningen med frågan är att ifrågasätta vad frihet är värt för en individ som saknar medlen för att ha kontroll över sitt eget liv (Berlin 2006:370). Är en hemlös person fri? Ur ett kritiskt perspektiv på frågan finner man lösningen på kriminaliteten i ett annat tillvägagångssätt nämligen huruvida man inte bättre bekämpar brottsligheten genom att minska klyftorna i samhället istället för att endast skydda äganderätten.

Den bakomliggande anledningen bakom uppsättandet av kameror kan även kopplas samman till vilka människor som bor i ett område. I och med de industriella nedläggningarna och öppnandet av hamnområden och gamla industrikvarter har det skapas nya ytor för stadens invånare att bosätta sig på. Dessa ofta attraktiva lägen bosätts i stor utsträckning av den övre medelklassen. Som ett led utvecklingen av nya områden för denna klass återerövas de gamla ruffiga kvarteren med hjälp av ökad övervakning och återskapande av tryggheten (Parenti 2003:110f). Denna utveckling i samband med skapandet av "gated communitys" kan i sig ur ett motdiskursivt perspektiv framstå som ett tydligt tecken på nedmonterandet av välfärdsstaten och den gemensamma staden. I denna nya stad åtskiljs människor och trygghet skapas genom fruktan för auktoriteten och säkerhet riktad mot dem som möjligen kan utföra brott. Elementet kameraövervakning fylls alltså här med betydelsen förtryck och segregering. På detta sätt kan kamerorna skapa en situation där de element av samhället som anses icke önskvärda så som hemlösa eller grupper av ungdomar i ökad utsträckning kan upptäckas och motas bort från platser där de ej hör hemma (Parenti 2003:116). Denna argumentation använder sig av att kameraövervakning kopplas samman med en form av rensning av oönskade, det vill säga att noden kameraövervakning blir relaterat till klassamhälle och minskat tillträde till det allmänna rummet.

4 Kameraövervakning

4.1 Tidigare forskning

Det finns en ett flertal olika möjligheter att teoretisk angripa fenomenet kameraövervakning. Sociologier har gått i Foucaults fotspår och dessa framställningar domineras av idén om panoptikon, det allseende ögat (Lyon 1994). Idén om panoptikon kommer från Jeremy Benthams förslag från 1787 om en fängelsearkitektur som möjliggjorde att övervaka alla interner från en central punkt i byggnaden men där tekniska konstruktioner gjorde att internerna inte kunde se sin övervakare och därmed inte kunde veta om de var iakttagna eller ej. Känslan av att konstant vara övervakade skulle leda till att internerna utövade självkontroll (Ibid.;Foucault, 2001:235).

Social kontroll och övervakning har funnits lika länge som människan. Sedan moderniteten, men även tidigare i en del samhällen, har övervakning bland annat skett genom folkbokföringen och kyrkoregister, även om det då inte fanns någon direkt kontroll och styrning (Lyon 2003:24). Den här övervakningen hade smygande misstänksam verkan, men just däri låg dess allomfattande makt (Foucault 2001:199f). Den upphörde aldrig att existera utan blev en del av individens medvetande på ett psykologiskt plan, och därmed samtidigt en form av panoptikon. Skillnaden mot dagens former av övervakning är att dessa i likhet med Benthams fängelsekonstruktion upplöser att se och att vara sedd. Norris och Armstrong (1999) menar dock att till vilken grad dagens kameraövervakningssystem speglar idén om panoptikon beror på olika faktorer såsom hur heltäckande övervakningen är. De som övervakas av ett kameraövervakningssystem utomhus är inte begränsade till vissa ytor varför kontinuerlig övervakning i praktiken är omöjlig (Norris & Armstrong 1999:92).

Många kriminologer intresserar sig mest för kameraövervakningens brottsförebyggande förmåga men det finns även de som intresserar sig för dess länkar till en neo-liberal politik där brottsbekämpningen bygger på ett ekonomiskt strategiskt tänkande med riskhantering. En ny, governmentality, styrningsmentalitet (Stenson & Sullivan 2001). Styrningsmentalitetsbegreppet utvecklades av Foucault och syftar på det förhållandet att maktutövning alltid och i alla sammanhang korresponderar mot en inställning eller ett förhållningssätt till det som ska styras (Hultqvist & Petersson 1995:26). David Garland (1999)

sorterar in kameraövervakning under de nya sätt på vilka staten försöker återfå makten tillsammans med begrepp som nolltolerans, ”three strikes”². Garland menar att denna nya styrningsmentalitet bygger på ett ekonomiskt tänkande och att individerna ses som rationella aktörer som resonerar i termer av cost-benefit med hänsyn till risker, vinster och kostnader och enbart begår brott när vinsten överväger nackdelarna (Garland 1999:18). En tredje ansats på forskningen kring övervakning är urbanforskare, samhällsgeografer, där man fokuserar på hur den ökande kameraanvändningen är ett utslag av de processer som föregår i den moderna staden. De informella kontrollmekanismerna som tidigare existerade är utdöende då de kontakter som tidigare uppstod mellan olika samhällsgrupper och som skapade stabilitet och lugn har upphört. Detta beror på den segregation mellan bostads-, handels- och kontorsområden och privatiseringen av de allmänna utrymmena, genom gated communities, som finns i nutida städer. Något som har gjort att möten med andra har minskat (Norris och Armstrong 1999:23). Den minskade kontakten leder till mindre kunskap om andra och till en ökad vaksamhet och rädsla gentemot andra. Den sociala isoleringen leder till en rädsla för det främmande där segregation föredras framför pluralism.

4.2 Kameraövervakning som brottsbekämpare

En grundläggande fråga som de mer pragmatiskt inriktade kriminologiska studier har sökt besvara är frågan om hur effektiv kameraövervakning är i sitt huvudsakliga syfte: att förhindra brott. Kameraövervakning utgör en form av situationell³ brottsprevention. Genom att bedriva sådan övervakning kan man uppnå att en potentiell brottsling bedömer att upptäcktsrisken har ökat och därför avstår från att begå ett visst brott som han eller hon hade utfört om övervakningen inte hade förekommit.” (SOU 2002:110 s.98). Kameraövervakning kräver alltså att individen är en rationell aktör som värderar situationen och som har självkontroll (Blixt 2003:10). Därmed krävs det enligt Det Kriminalpreventive Råds⁴ rapport *TV-övervakning i Danmark* att 4 villkor är uppfyllda för att kameraövervakning skall verka preventivt mot brott:

- Kameraövervakningen skall vara effektiv till att identifiera brottslingar
- Brottslingarna måste vara medvetna om kameraövervakningen och att den är effektiv
- Brottslingar måste sträva efter att inte bli infångade.
- Brottslingar är rationellt tänkande

(Nickelsen 2005:4)

² Princip där brottslingar som döms en tredje gång får ett påtagligt strängare straff, används b.l.a. i New York, USA.

³ kortsiktig åtgärd mot brott jfr. social brottsprevention där man arbetar långsiktigt med individer. Vår anm.

⁴ DKR, Danmarks motsvarighet till Brottsförebyggande Rådet BRÅ.

Rapporten konkluderar därmed att kameraövervakning är effektivt på vissa typer av brott som görs med föregående riskvärdering från den potentiella brottslingens sida. De brott som förebyggs bäst av kameraövervakning är alltså olika former av tillgreppsbrott. Det finns två risker med kameraövervakning som uppfyller de ovan nämnda kraven enligt DKR.

Den första är förflyttningsproblemet dvs. att brottslingarna förflyttar sin verksamhet till ett obevakat område.. När banker och större butiker börjar med kameraövervakning så blir mindre butiker mer utsatta (Nickelsen 2005:6). Förflyttningsproblematiken finns i hög grad när det gäller brott utomhus. ”Om den potentiella brottslingen värderar att upptäcktsrisken är mindre i andra närliggande områden där kameraövervakning inte förekommer, finns det dock en risk för att han eller hon i stället begår brott i dessa områden. Man kallar det sistnämnda omfördelningseffekter” (SOU 2002:110 s.98). Den andra risken är att de rån som utförs blir grövre. De rationellt tänkande rånarna garderar sig mot identifiering genom att maskera sig.

Även mot andra typer av brott kan kameraövervakning ha en förebyggande effekt, men här krävs att informationen från kameran används för att polisen skall avstyra den pågående brottsligheten. I dessa fall krävs alltså en kontinuerlig övervakning och inte kameror med inspelning för bruk i efterhand.

Utformningen av det område som skall bevakas är också betydelsefull, har man ett begränsat utrymme kan man ganska enkelt täcka olika vinklar och man kan också styra personers färd i rummet så att kamerorna inte kan undgås, exempelvis så sker övervakning i banklokaler med en kombination av närbilds- och översiktskameror. Om man övervakar ett avgränsat rum kan man enkelt bestämma folks motiv och mål och därmed övervaka de som uppvisar ett avvikande beteende (Nickelsen 2005:16). Flyttar man kameraövervakningen utomhus får vi ett icke avgränsat utrymme med en myriad av individer med olika motiv och mål med sin färd. Vilka blir då övervakade?

4.3 Kameraövervakning i Sverige

Det har funnit reglering för användandet av kameraövervakning ända sedan 1977 då den första lagstiftningen infördes. Videotekniken gjorde kameraanvändning attraktiv och det uppstod ett behov av att skydda människors integritet. Därför slog man fast att tillstånd krävs för att få övervaka lokaler dit allmänheten hade tillträde och att övervakningen ej får vara dold. År 1990-talet ändrades lagen med syfte att stärka den personliga integriteten och det som främst reglerades var möjligheterna att lagra den information som kan erhållas med videokameror. Dessutom blev regleringen av kraven för att få tillstånd till övervakning mera restriktiv och krav ställdes på att man skulle pröva betydelsen av övervakningen för enskildas personliga integritet. Efter en utredning så beslöt man att ändra lagen 1998 då man ville underlätta hanteringen av tillstånd genom att införa anmälan av övervakningen i de fall man avsåg sätta upp kameror i banker eller butiker. Både

anmälan och ansökningar om tillstånd hanteras av länsstyrelsen (SOU 2002:110 s.39).

Hittills har övervakning främst skett inomhus, i exempelvis banker och butiker för att minska brott mot egendom såsom stöld och snatteri men även brott som rån. Nya tekniker för överföring av bilder har gjort att man vill utöka kameraövervakningen utomhus. Vägverket använder redan idag kameror för att kontroll av trafikintensitet och försök har gjorts med hastighetsövervakning, försök som varit så framgångsrika att man nu planerar att utöka med upp till 700 mätplatser (Vägverket). Dessutom använder man kameror som ger underlag för trängselavgifterna i Stockholmsförsöket.⁵

Den fråga som aktualiserats på senare tid är frågan om att övervaka vissa offentliga platser utomhus för att förhindra olika typer av brott mot person och tillgreppsbrott. Försök har gjorts med kameraövervakning av Möllevångstorget i Malmö och Stadsparken i Helsingborg. Resultaten av dessa försök har varit blandade (SOU 2002:110). Det är dock svårt att utvärdera olika försöks resultat validitet och reliabilitet eftersom man kan genomföra kameraövervakning på olika sätt. Detta betyder att försöken ger endast antydningar om kameraövervakningens brottsbekämpningsförmåga. Exempelvis så används kamerorna vid Möllevångstorget inte konstant, detta eftersom man vill hålla personalkostnaderna nere, detta betyder att kamerorna aktiveras vid behov.

Anledningen till att intresset för kameraövervakning har ökat är många, dels har som tidigare nämnts den tekniska utvecklingen gått framåt så att överföring av bild och ljud är lättare. Dels så känner människor enligt olika trygghetsundersökningar sig allt mer otrygga att vistas utomhus (SOU 2002:110) Detta i kombination med uppmärksammade kriminalfall såsom mordet på utrikesminister Anna Lindh där det visade sig hur kamerorna inne på varuhuset NK, som är en allmän plats fast en privat sådan, kunde bidra till att knyta en gärningsman till brottsplatsen, förvisso i kombination med en DNA-profil.

⁵ Försök med avgifter för dem som passerar biltullar på infartsvägar till Stockholm.

5 Kameraövervakning i Malmö

5.1 Trygghet för alla?

Välfärd för alla -det dubbla åtagandet är en handlingsplan som som antogs av Malmö stads kommunfullmäktige år 2004. I den föreskrivs att staden skall sörja för att alla Malmöbor har en god levnadsstandard och att stärka Malmö som tillväxtmotor i regionen, för att skapa välfärd. I handlingsplanen nämns en rad olika rubriker under vilka man sorterar in olika åtgärder. Rubrikerna har namn såsom arbete, utbildning, boende, mötesplatser och trygghet. Under rubriken trygghet finns ett antal olika förslag om hur tryggheten skall öka och därmed göra det attraktivare att bo kvar i respektive flytta till Malmö (VFA, 2004 s. 12).

Alla de förslag som skall öka tryggheten i VFA handlar om att minska brottsligheten och ett av förslagen som ges är att införa kameraövervakning längs vissa stråk i centrala delarna av staden. Malmö stad genomför varje år en trygghetsmätning i samarbete med polisen. En slutsats som enkelt kan dras av de fakta som presenteras är att de som är minst brottsutsatta är de som är mest otrygga, nämligen äldre personer. Som motivering för kameraövervakning anges att erfarenheterna från försöket på Möllevångstorget är mycket goda.

5.2 Möllevångsförsöket

Försök med kameraövervakning på Möllevångstorget inleddes under sommaren 2001 sedan polisen fått sin ansökan inlämnad 1999 till länsstyrelsen godkänd efter bifall i Regeringsrätten. Samtidigt genomfördes ett liknande försök i Stadsparken i Helsingborg. Detta var de två första försöken med kameraövervakning på allmän plats utomhus (Blixt 2002:23). På Möllevångstorget finns tre kameror uppsatta i tre av torget hörn, högt uppe på husfasaderna. Kamerorna är aktiverade under natten⁶. Enligt BRÅ:s utvärdering så minskade brott mot person med 50 %⁷ efter införandet av kameraövervakning jämfört med innan. I BRÅ:s rapport nämns

⁶ Kl. 21-06, under dygnets mörka timmar

⁷ från 30 till 16 st brott mot person (Blixt, 2003 s. 29)

dock att kameraövervakningen på grund av problem med den tekniska utrusningen och att personalen saknade utbildning så tog det halvannat år innan kamerorna var i funktion. (Blixt 2003:27) Därmed torde det vara svårt att entydigt bedöma kameraövervakningen som en framgångsrik åtgärd. Eftersom kamerorna inte varit i funktion har de inte kunnat skapa någon avskräckande effekt i form av ökad uppklarning av fall och därmed kan man ifrågasätta om den minskning som visas upp i BRÅ:s utvärdering är beständig. Även efter det att kamerorna trätt i funktion har resultaten varit magra. I ett reportage i Skånska Dagbladet 2006-04-18 avslöjas att trots att kamerorna varit i drift sedan 2002 så har inte ett enda brott klarats upp med hjälp av bildmaterial .Detta förklara polisens ansvarige Erik Jeppsson med att tekniken var outvecklad (SkD 2006-04-18 ”Möllevångskameror löste inte ett enda brott”).

5.3 Stråket

Rapporten från BRÅ med den positiva utvärderingen av Möllevångsförsöket gav inspiration när handlingsplanen Valfärd för alla skulle utformas. Trygghetsgruppen gav Malmö stads säkerhets- och beredskapsavdelning i uppdrag att undersöka möjligheterna och ge förslag på hur man ska kameraövervaka det så kallade Stråket i centrala Malmö⁸

Förslaget som kom 2005-10-18 efter en utredning i samarbete med polisen innebär att man finner det möjligt att erhålla tillstånd till övervakning av Stråket från Länsstyrelsen vid en eventuell ansökan och bedömde att det behöver avsättas 6,555 miljoner kronor för att genomföra projektet och att driftskostnaderna väntas bli 400 000 kr per år (Malmö Stad. Kommunstyrelsen Dnr 929/05 nr. 1). Kommunstyrelsen sände sedan vidare förslaget på remiss till olika berörda nämnder, vilka samtliga ställde sig positiva till förslaget. Sedermera antog kommunstyrelsen förslaget 2006-01-18 och beviljade de begärda medlen under förutsättning att ansökan godkänns av Länsstyrelsen. (Malmö Stad, Kommunstyrelsen Dnr 929/05 nr 10).

⁸ Gator från Centralstationen till Möllevångstorget inkl. Stortorget, Södergatan, Gustav Adolfs torg, Södertull, Södra Förstadsgatan.

6 Diskurserna i stadshuset

“Vet vi att det finns en kamera så känner vi oss trygga.”

Björn Gudmundsson, politisk sekreterare (s) intervju 2006-05-17

Frågan om kameraövervakning av stråket har som vi sagt innan varit ett projekt som har drivits av kommunen. Genom handlingsplanen trygghet för alla har kommunen lagt ansökt om tillstånd att kameraövervaka delar av staden. Beslutet har dock inte varit helt enhälligt och reservationer mot beslutet har funnits. Det finns med andra ord en tydlig uppdelning och skilda sätt att förhålla sig i frågan. Samtliga partier förutom vänsterpartiet har ställt sig positiva och mellan dessa två läger kan man säga att det finns en djup splittring i både synsätt och sättet att tala om kameraövervakning. Vidare tänker vi analysera de diskurser som vi funnit och koppla dem till frihetsbegreppet samt de idealdiskurser som vi tidigare byggt upp. Därefter kommer vi att jämföra de diskurser som vi funnit med idealbilder med målsättningen att kartlägga vilka positioner som kan sägas representeras på kommunal nivå. Även skillnader mellan partierna kommer att uppmärksammas där de står att finna.

6.1 Integritetsdiskursen

Integritetsdiskursen är den diskurs som vi anser präglar motståndarsidans tal och skrift vad gäller inställningen till kameraövervakning. Denna representeras främst av vänsterpartiet men det går även att finna spår av detta tänkande i de andra partiernas resonemang i frågan. Detta kapitel kommer att fungera som ett försök att definiera denna diskurs och dess utformning i det kommunpolitiska sammanhanget.

Noden i denna diskurs är den flytande signifikanten kameraövervakning. Övervakning kopplas till misstro, fara, ineffektiv, totalitärtsamhälle, kostsamt onödigt och ogenomtänkt. Vidare hoppas vi kunna koppla denna diskurs till frihetsbegreppet.

”Parallellerna mellan George Orwells fiction 1984 och ”välfärd för alla” utveckling i Malmö blir allt tydligare. Sedan kommunstyrelsen fattat beslut om kameraövervakning över centrala Malmö skulle man tro att George Orwells bok om ett totalitärt samhälle har upphöjts till handlingsplan för Malmös utveckling.” (Philipson, Anneli, kommunalråd(v) & Sten Lundström, riksdagsledamot(v), insändare, Sydsvenska Dagbladet 2006-01-26)

I denna insändare tydliggör vänsterpartiet sin hållning i frågan om kameraövervakning. Här används noden kameraövervakning genom att kopplas till momentet totalitært samhälle och dess förespråkare kopplas till förespråkare av denna typ av samhälle.

”Vår stad ska inte vara känd som platsen där Georg Orwells ”Storebror” alltid övervakar sina medborgare.” Skälen som anges för att sätta upp kameror är att det skulle minska brottsligheten. Erfarenheterna från övervakningen av Möllevångstorget är dock inte entydiga, det blev en minskning av brottsligheten till en början men sedan har den ökat. Det är inget förvånande, brottsligheten är av naturliga skäl ingen statisk bransch utan den förflyttar sig dit ”jaktmarkerna är rikast”(Malmö Stad. Kommunstyrelsen Dnr 929/05 nr.4 Reservation Servicenämnden)

Återigen kopplas övervakningen till tanken på ett totalitært samhälle genom momentet storebror. Vidare sätts kameraövervakningen i ett samband med att vara ineffektiv som brottsbekämpande metod och den kriminalitet som den syftar till att bekämpa som anpassningsbar och svår att åtgärda med dessa medel. Kameraövervakning ses som ett statistiskt medel mot ett rörligt problem.

”Det mesta av vår kritik går ut på att man jagar symptomen istället för att komma till rätta med orsakerna till kriminaliteten. Man borde istället fråga sig varför brottslighet förekommer. Vi tror inte att brottsligheten försvinner med hjälp av kameraövervakning den förflyttar sig till en annan del av Malmö.”(Intervju Anneli Philipsson, kommunalråd(v))

I detta citat så svarar Anneli Philipsson på frågan varför partiet ställt sig negativ till beslutet om kameraövervakning. Kameraövervakning kopplas till ineffektivitet och kriminalitet ges innebörden symptom. Symptomet kopplas senare i vårt samtal till det som man kan anse vara sjukdomen vilken är utanförskapet och de ekonomiska klyftorna i samhället. Övervakning ses här som en onödig utgift och ett dåligt sätt att handskas med det verkliga problemet.

”Målet är ett tryggare centrum, detta genom att skapa ett levande centrum där det finns människor på gatorna, där människor rör sig på ett naturligt sätt. För att komma till rätta med ungdomsbrottsligheten krävs det meningsfull sysselsättning.” (Intervju Anneli Philipsson)

De motmedel som man ser i kampen mot de samhällsproblem som är relaterade till brottsligheten kopplas till elementen levande centrum och till att människor ska röra sig på ett naturligt sätt. Dessa kan man se som omstridda element i kampen mellan diskurserna. Man använder sig av tecknet naturligt för att på så sätt koppla kameraövervakning till att människor som övervakas inte rör sig på ett naturligt sätt i en övervakad stad. Rörelsefrihet är starkt kopplat till tecknet frihet som är det den andra flytande signifikanten i vår analys.

”De absolut flesta som blir filmade har inte med problemet att göra och många blir kränkta, om man upplever det som kränkande vilket jag gör. Det finns många andra tecken i tiden som tyder på att integriteten kränks och sammantaget kränks integriteten i större utsträckning. Man kan se det som att Pandoras ask öppnas upp och frågan är vad som blir nästa steg.”(Intervju Anneli Philipsson)

Här är det intressant att notera att kameraövervakning ses som något som drabbar alla utan att skilja på vilka som är skyldiga och vilka som inte är det. Man använder sig av metaforen Pandoras ask för att beteckna den oro som man känner inför att kameraövervakning i Malmö inte är en enskild företeelse utan en del av ett framväxande kontrollsamhälle. Mellan raderna kan man se element som oskyldiga och allmänheten vilka riskerar att kränkas av storebrorsamhället. På detta sätt vill man knyta dessa element till sin diskurs.

”Det är en av de mest alvarliga integritetskränkningarna. Risken för detta kommer dock inte att minska med kameraövervakning och då tar man inte denna integritetskränkning på allvar. Det förutsätter ju att kriminaliteten upphör genom åtgärden. Om vi inte blir av med kriminaliteten så är det ingen nytta med övervakningen.”(Intervju Anneli Philipsson)

På frågan om det inte är en allvarlig kränkning av integriteten att bli utsatt för ett brott får vi svaret ovan. Kameraövervakning kopplas återigen till ineffektivitet och dess förespråkare som blinda för de verkliga problemen. Genom denna argumentation vill man använda det negativt laddade elementet integritetskränkning till motståndarsidans ovilja att ta tag i det verkliga problemet.

”I handlingen redovisas att malmöborna får betala dyrt för sina kameror, sex-sju miljoner kostar kalaset redan innan övervakningen kan påbörjas. Därtill kommer den årliga driftskostnaden, som redovisas till 400 000kr”.(Malmö Stad. Kommunstyrelsen Dnr 929/05 nr. 4 reservation Servicenämnden)

Här följer en ekonomisk argumentation mot beslutet där noden relateras till de negativt laddade momenten, dyrt och kostsamt. Vidare betecknar man det hela som ett kalas vilket antyder att det hela är en onödig utgift utan praktiskt syfte.

”Pengar som nu kastas. Bort kunde på ett betydligt bättre sätt användas till att erbjuda goda ungdomsmiljöer i centrum eller till flera socialarbetare på stan”(ibid.)

Genomgående i det material som utgör grunden för integritetsdiskursen hänvisar till att man på bättre sätt kan använda de pengar som slösas på kameraövervakning. Dessa pengar bör enligt företrädarna istället användas till att skapa goda ungdomsmiljöer och utöka det sociala arbetet dessa åtgärder ses som mer effektiva och långsiktiga metoder för att komma tillrätta med den ökade kriminalitet. Ungdomsmiljöer och Socialarbete är därför tydliga positivt laddade element i denna diskurs.

Det är inte bara vänsterpartiet som haft en kritisk hållning i frågan utan det har även tidigare höjts röster mot kameraövervakningen från ett helt annat håll. När beslutet om kameraövervakning av Möllevångstorget skulle genomföras reserverade sig Moderaterna mot förslaget men har sedan dess bytt ställning i frågan. Den reservation som gjorts har dock tydliga kopplingar till begreppet negativ frihet och till integritetsbegreppet.

”Vi ställer oss tveksamma till om kameror verkligen är ett effektivt sätt att minska brottsligheten. Risker är överhängande att brottsligheten flyttar till kvarteren runt Möllevångstorget.” (Percy Liedholm, Boel E-dotter Stjerna Reservation kommunstyrelsen 1999-04-14)

”Moderaterna är ett parti som alltid har värnat om den enskilda människan och dess integritet. Därför är de steg man nu tar för oss mycket oroande. Vi ser en grav kränkning av malmöbornas integritet att man inte ska kunna röra sig fritt i sin egen stad utan att ett vakande öga ser på en.” (Percy Liedholm, Boel E-dotter Stjerna Reservation kommunstyrelsen 1999-04-14)

Moderaterna anknyter till den liberala ideologin och vill värna individens negativa frihet i förhållande staten. Vidare betraktar man kameraövervakning som en ineffektiv metod att bekämpa brottslighet och kopplar momentet integritet till frihet. De åtgärder som moderaterna förordar för att minska brottsligheten skiljer sig dock markant från vänsterpartiet i de att man istället vill se fler poliser och inte i samma utsträckning talar om socialt arbete eller ungdomsmiljöer. Att moderaterna skiftat ställning i frågan härrör till att den allmänna opinionen i frågan har svängt till fördel för kameraövervakning samt att de i ökad grad ser att kriminaliteten hotar samhället.

”Att socialdemokraterna och borgarna propagerar för en allmän övervakning av oss alla måste ses som ett tecken på att de inte har tänkt igenom varför brottsligheten uppstår”(Philipson, Annelie & Sten Lundström. Insändare Sydsvenska Dagbladet 2006-01-26)

”För oss är det en självklarhet att politikernas uppgift är att bevaka att invånarnas integritet inte kränks och att skapa ett samhälle där alla malmöbor kan känna trygghet. I Malmö är det istället ombytta roller, här är det vissa politiker som står för övervakningen.” (ibid.)

I detta stycke sätts momentet politiker i förhållande till samhällsansvar och makten att förändra samhället politikern är en väktare av medborgarnas rättigheter. Detta kan ses som ett ethos för vad en godpolitiker bör vara. Att förespråka kameraövervakning utmålas som ett brott mot detta ethos och antyder att förespråkarna är mer intresserade av att övervaka medborgarna än att skapa ett bra samhälle.

Genomgående kan man säga att integritetsdiskursen har en samhällssyn som ser möjligheten att förändra samhället i en mer medborgar vänlig inriktning där

socialutjämning och gemenskap ska förhindra brottslighet och utanförskap. Motståndarna ses som stela förespråkare av en oföränderlig samhällssyn där kortsiktiga lösningar ska upprätthålla den rådande ordningen. Projektet med kameraövervakning ses som en fantasilös konstruktion som på sin höjd syftar till att skapa en bild av politikerna som handlingskraftiga och inte maktlösa inför den kriminalitet som oroar befolkningen. Lösningen ses som kortsiktig och ogenomtänkt. Man hävdar att det endas är ett sätt att bekämpa symtomen när man istället borde behandla sjukdomen. Detta tänkande präglas i stor utsträckning av en positiv frihetssyn men även av ett skydd av de negativa friheterna. Här finns dock en skillnad mellan moderaternas reservation som främst har en negativ frihetlig grund och mer liberal hållning medan västerpartiet talar mer om positiva friheter. I denna mening kan man sluta sig till att integritetsdiskursen präglas av argument som härrör till både negativ och positiv frihet.

6.2 Trygghetsdiskursen

Trygghetsdiskursen är den diskurs som kan sägas präga majoriteten av partiernas inställning till kameraövervakning i Malmöstadshus. Bakgrunden till denna är ett fokus på ökad otrygghet och åtgärder mot denna. För att göra vår analys använder vi här beslut från kommunstyrelsen samt remissvar från olika nämnder. För att bygga ut detta material använder vi oss av intervjuer med politiska företrädare för partierna. Detta har varit en viktig del av uppbyggandet av analysen när det visat sig att mycket av besluten och remissvaren varit fattiga på argumentation och i stor del endast beskriver de vidtagna åtgärderna.

Noden i denna diskurs är den flytande signifikanten kameraövervakning runt detta tecken knyts en rad positiva moment som: trygghet rörelsefrihet minskadkriminalitet tillgänglighet frihet och trygghetskänsla, värddar. Som motvikt till dessa kopplar man även en rad moment med negativ betydelse så som: kriminalitet, rån, brott, otrygghet, upplevd otrygghet, och minskadrörelsefrihet.

”Servicenämnden är positiv till att den aktuella sträckan kameraövervakas. Nämnden ansvarar för den kameraövervakning som för närvarande finns på fem skolor i staden. Erfarenheterna är goda, anser servicenämnden. Tryggheten har ökat och skadegörelsen har minskat på de aktuella skolorna. Motsvarande effekter kan uppnås med kameraövervakning på det sk stråket bedömer servicenämnden” (Malmö Stad. Kommunstyrelsen Dnr 929/05 nr. 4).

I servicenämndens remissvar i frågan om kameraövervakning hänvisar man till försök som gjorts med övervakning av skolor för att minska sabotage och klotter. Eftersom att man haft ett gynnsamt utfall i dessa försök så drar man slutsatsen att det samma borde gälla även kameraövervakning av gator och torg. Dock tar man inte hänsyn till att det finns en skillnad mellan brott riktade mot egendom och fastigheter i förhållande till brott mot personer. Dessa är av skilda slag i det att

kriminalitet riktad mot individer på öppen gata så som våldsbrott inte har en direkt koppling till skadegörelse av fast egendom.

”Polismyndigheten i Skåne har övervakat Möllevångstorget sedan 2001. Resultatet direkt efter införandet visade en tydlig minskning av brottsligheten. Den har sedan ökat lite igen men var ett och ett halvt år efter införandet fortfarande lägre än innan, och inget tyder heller på att brottsligheten flyttat till andra områden.” (Malmö Stad. Kommunstyrelsen Dnr 929/05 nr. 1)

Här argumenterar trygghetsgruppen för kameraövervakningens effekter på att minska brottsligheten men hänvisning till polisen. Man konstaterar att det inte sket någon förflyttning av brottsligheten, men hänvisar samtidigt inte till någon generell minskning av brottsligheten i Malmö.

Tekniska nämnden har fått anmodan om att avge ett yttrande över Malmö brandkårs förslag till kameraövervakning av stråket följande citat är tagna ut detta remissvar

”Begreppen trygg och attraktiv miljö är fundamentala grundvalar för tekniska nämndens och dess förvaltningars verksamhet. ... Tyvärr har utvecklingen visat att det numera inte är lika självklart att kunna garantera en trygg miljö. Det har inte lyckats att undvika att de centrala stråken av många upplevs som otrygga. Rån stölder och misshandel förekommer och en ganska stor insats görs från såväl polis som kommun för att förebygga och hindra brotten. Nämnden anser att kameraövervakning i nuvarande situation effektivt kan bidra till att förhindra brott samt underlätta för såväl polis som kommun att lösa brott.” (Malmö Stad. Kommunstyrelsen Dnr 929/05 nr. 6)

Av ovanstående citat kan man utläsa vilket fokus som tekniska nämnden har för sitt arbete. Dessa är positivt laddade moment i diskursen så som attraktiv och trygg miljö. Dessa sätts här i en motsats situation till de negativt laddade momenten otrygg, rån, stöld och misshandel. Noden kameraövervakning fungerar här som lösningen på de problem som finns. Vidare koppas kameraövervakning till positiva moment som förebygga och förhindra. Intressant i detta citat är den sista meningen där kameraövervakning kommer att hjälpa både polisen och kommunen att lösa brott. Moment som otrygghet och upplevd otrygghet har här en nästan synonym betydelse.

På frågan om argumentet att brottsligheten flyttar på sig när man väljer att kameraövervaka ett område får vi följande svar i vår intervju med folkpartiets politiska sekreterare.

”Jag kan tro att det är delvis rätt men inte helt. En hel del av brottsligheten flyttar kanske. Men det finns vissa ställen där det är det lättare att begå brott än andra. Om man övervakar dessa områden kommer brottsligheten att minska totalt. Man måste hjälpa vissa utsatta områden för att folk ska kunna vara där.” (Intervju Hans Berg(fp)).

Här framkommer något en tydlig koppling till begreppet positivfrihet i den mån som övervakning kopplas till att hjälpa utsatta områden. Dessa utsatta områden är sådana där folk känner oro för att vistas. Genom att man kameraövervakar dessa ökar människors rörelsefrihet och därmed deras positiva frihet. Övervakning kopplas samman med de positivt laddade momenten minskad brottslighet och ökad rörelsefrihet samt hjälp. Här kan man se kameraövervakningen som en social åtgärd som ger medborgarna större frihet. Vidare accepterar man till viss del argumentet att brottsligheten kan komma att flytta på sig men menar att den totalt sjunker vilket leder till att detta argument kan avfärdas.

”All kriminologi säger att en hög upplysning är det allra bästa för att förebygga brott.”(Ilmar Reepalu(s), kommunstyrelsens ordförande, i intervju i Skånska Dagbladet 2006-04-18)

Utgångspunkten i detta uttalande är att det förtroende ingivande momentet kriminologi indirekt sammankopplar upplysning med noden kameraövervakning. Övervakning kan alltså ses som ett verksamt medel och kommunens krafttag mot kriminaliteten återspeglar handlingskraft. Vidare i artikeln på påpekar Reepalu att: *”Vi inte kan ha ett samhälle där vi inte utnyttjar modern teknik i brottsförebyggande syfte”*(ibid.). Här utmålas kameraövervakningens motståndare indirekt för att vara teknikfientliga och omoderna.

”En död stad är ingen bra stad, en stenöken med gängbildning är ingen bra stad för invånarna företagen och individen. Efter överväganden och diskussioner har vi kommit fram till det här beslutet vilket vi tror kommer att göra staden trygg och levande.”(Intervju Torbjörn Lindquist(m))

I detta citat så målas en hotbild upp över hur staden kommer att se ut om man inte gör något åt kriminaliteten. Samtidigt visar man på att man har tänkt igenom beslutet och inte tagit det utan överväganden. Kameraövervakning ska göra staden trygg och levande och alternativet till detta länkas till gängbildning och stenöken.

”Vet man att risken finns att man blir sed bör sannolikheten för att man utför brott minska. Förekomst av fler poliser och kameror kommer att minska brotten.”(ibid.)

Här finner man ett resonemang som där den kriminella individen ses som en rationellt tänkande individ. Kameraövervakning ökar risken att åka fast, vilket gör att incitamentet till att begå brott logiskt sett borde minska. Kameraövervakning kopplas till effektiv brottsprevention.

”Fler synliga poliser det är det bästa alternativet. Men vi har även lekt med tanken på att anlita Bevakningsföretag med väktare som patrullerar vissa sträckor . Närvaron av dess skulle bidra till minskad kriminalitet. Främst vill vi få mer folk att vara ute på stan. Om fler folk vågar ger sig ut på stan så får vi många

positiva effekter genom att det blir mer liv och rörelse.”(Intervju Thorbjörn Lindqvist)

Svaret på frågan om vilka alternativ man ser till kameraövervakning leder in på andra sätt att minska kriminaliteten. Poliser och väktare är alternativ man kan tänka sig. Dessa åtgärder ses dock som medel för att få mer folk att röra sig i staden. Ökad rörelsefrihet och minskad rädsla kopplas till noden kameraövervakning. Liv och rörelse har ytterst positiva konnotationer och kopplas även de till noden.

”Man kan prata om en statlig angelägenhet och ett kommunalt problem, myndigheterna måste samarbeta. Detta går bra nu mera vi har en gemensam problembild och ett gemensamt mål, bl.a. en Rånkommission som arbetar med att splittra ungdoms gäng och komma till rätta med problemen, I dessa frågor måste kommunen möta upp polisen för att tillsammans göra insatser.”(ibid.)

Kommunens insatser för att minska kriminaliteten kopplas här till ökat samarbete mellan olika myndigheter för att uppnå en effektiv bekämpning av brottsligheten. På detta sätt motiveras kommunens beslut om övervakning. Man kan se kommun politikerna som handlingskraftiga och rationella i kampen mot samhällsproblemen. Man tar den ökade oron på allvar och tar sitt ansvar.

”Mycket av ungdomskriminaliteten grundar sig på att man vill bli sedd och få uppmärksamhet men priset är för högt när oskyldiga drabbas. I ett långsiktigt perspektiv börjar problemen där. Långsiktigt lösningar är dock svåra att använda mot ett akut problem. Med fler poliser och kameror hoppas vi skapa ett bra resultat. Om det faller väl ut så kan man lägga pengarna på preventiva åtgärder men i dagsläget är det nog inte möjligt.”(ibid.)

Här motiverar man insatserna mot ungdomskriminaliteten. Brottsligheten ses som ett akut problem och ett akut problem kräver snabba lösningar. Elementet långsiktiga lösningar har en positiv betydelse men ej lämpligt för den aktuella situationen. Man vill här inte utesluta elementet utan vill fortfarande knyta det till sin diskurs på grund av sina positiva konnotationer och klargör att kameraövervakning inte i sig utesluter möjligheten till att använda sig av långsiktiga lösningar parallellt eller i ett senare skede.

Sammanfattningsvis kan man se hur trygghetsdiskursen i Malmö i stor utsträckning bygger sin argumentation för kameraövervakning på antagandet om dess positiva effekter på brottsstatistiken. Integritetsaspekterna tas upp men behandlas främst som något man villigt kan offra i förhållande till de förtjänster som kommer att bli resultatet av de genomförda åtgärderna. Det finns vissa skillnader mellan partierna som slutit upp bakom beslutet men generellt råder det stor samstämmighet. Moderaterna som tidigare varit skeptiska till övervakning har ändrat syn i frågan men skulle hellre se fler poliser på gatorna. Eftersom att detta inte är en möjlig åtgärd ser man ett utökat samarbete mellan myndigheterna som en lösning på problemet. Detta samarbete bygger på ett utvidgat ansvarstagande

från kommunens sida där man även övervägt privata vaktbolag som en lösning. Socialdemokraterna placerar sig åsiktsmässigt nära moderaterna men har inte privata vaktbolag med i sin arsenal av möjliga motmedel. Folkpartiet är det parti som i störst uträkning talar om trygghetsfrågor och har de mest långtgående förslagen vad gäller övervakning och ökad trygghet. I inget av fallen ser man att de pengar som satsas i projektet skulle kunna användas på andra preventiva metoder. Detta innebär inte att man ställer sig negativ till de sociala aspekterna av brottsbekämpning men snarare anser att man kan använda båda delar. Kameraövervakningen ses som en snabb lösning på ett akut problem. Vidare gör man ingen åtskillnad på de positiva effekterna av ökad trygghet och ökad upplevd trygghet. Momentet ökad upplevd trygghet fungerar som uppbackning ifall att den faktiska tryggheten inte ökar. Människors upplevda trygghet blir därmed ett viktigt mål i sig. Vidare används moment med negativ innebörd ofta för att påvisas som alternativet till kameraövervakning. Att vara mot kameraövervakning blir därmed det samma som att acceptera kriminalitet.

7 Slutsats

De slutsatser som vi dragit av vår analys sammanfattas nedan med hänsyn till våra teoretiska antaganden. Dessa kommer ta formen av jämförelser med våra idealbilder samt slutsatser angående diskursernas utformning.

De diskurser som vi har använt som idealbilder för vad vi förväntat oss av diskurserna i stadshuset har stämt väl överens. Skillnaderna mellan diskurserna har främst handlat om att det i stadshuset inte har förekommit lika mycket debatt och avvägningar av kameraövervakningens mer långtgående effekter. Vidare har inte heller förekommit någon omfattande debatt där argument och motargument konfronterats.

Trygghetsdiskursen bygger på antagandet att kameraövervakning är ett effektivt sätt att bekämpa brott och få människor att känna sig trygga. Det finns inget tvivel om detta, och premissen ifrågasätts aldrig. Kamerorna ses även som att de minskar den upplevda otryggheten vilket i sig antas vara en del av att lösa den faktiska otryggheten. Trygghetsdiskursen har präglats av en tilltro till ökat samarbete med andra myndigheter där kommunen tar ett större ansvar för säkerhetsfrågor vilka vanligtvis brukar höra till polisens uppgifter. Eftersom att man anser att de polisiära insatserna varit för svaga ser man kameraövervakning som ett sätt att bedriva en lokal säkerhetspolitik där kommunen tar större del av det som tidigare varit statliga uppgifter.

Integritetsdiskursen kan man säga har präglats av större fokus på sociala åtgärder och mindre på oro för själva övervakningen än förväntat. Kriminaliteten ses här även som ett problem för medborgarnas trygghet men lösningarna som står att finna har i stor utsträckning handlat om att lösa de sociala problem som anses ligga bakom kriminaliteten. Integritetsdiskursens argument bygger både på negativ och positiv frihet. Argumenten mot kameraövervakning har sitt ursprung i negativ frihet men de alternativ man ser till övervakningen bygger främst ökad positiv frihet och socialutjämning. Här finns en skillnad mellan moderaterna som tidigare motsatt sig kameraövervakning och vänsterpartiet i synen på alternativ till kameraövervakning. Det har dock funnits en tidigare funnits en enighet om värnandet av individens integritet.

Med bakgrund i den stora upplevda otryggheten i Malmö kan trygghetsdiskursen sägas ha en hegemonisk ställning i stadshuset. Detta innebär att diskursen har därför tolkningsföreträde till tecknen trygghet och kameraövervakning. I trygghetsdiskursen ses kameraövervakning automatiskt som effektiv brottsbekämpning vilket innebär att om man är emot kameraövervakning så är förefaller man även vara kriminalitet. Detta starka antagande leder som finns i trygghetsdiskursen återspeglas genom dess hegemoniska ställning i samhällsdebatten och skapar en situation där kameraövervakningens effektivitet inte ifrågasätts. Kameraövervakningens

effektivitet kan ifrågasättas så som vi visat i integritetsdiskursen och frågan är i inte så enkel som man kan tro av ovanstående argumentation. Den hegemoniska ställning som trygghetsdiskursen har förhindrar debatt i frågan och har lett till att den därmed inte fått något större utrymme i den offentliga debatten. Det borde vidare ske en undersökning av kameraövervakningens effektivitet som brottsbekämpningsmetod. Det förefaller som att trygghetsfrågan har fått oerhört stor betydelse just i Malmö och därav har även behovet av att göra något åt saken blivit en viktig del av politiken. Man ser därför kameraövervakning som en snabb lösning på ett akut problem. För att handskas med detta akuta problem kan det sägas finnas det stora behovet bland politikerna i Malmö att framstå som handlingskraftiga var vid frågan om kameraövervakning har blivit ett sätt att kanalisera denna önskan.

7.1 Vidare forskning

Som vidare forskning i ämnet anser vi att det skulle vara intressant att undersöka en rad aspekter som vi inte har tagit med i vår analys. Ur ett intersektionellt perspektiv skulle det vara intressant att se hur direkt kameraövervakning fungerar i förhållande till stigmatiserade grupper i samhället och anknyta detta perspektiv till forskningsfältet urban studies. Genom detta perspektiv skulle man kunna utveckla tankarna kring kameraövervakningens användande i förhållande till stadens invånare. För vilka skapar man trygghet och för vem bygger man staden? Man skulle även kunna undersöka hur governmentalitet begreppet påverkar synen på staden och de allmänna utrymmena. För att kunna skapa sig en bild utav kameraövervakningens effekter på brottslighet skulle det vara intressant att empiriskt granska hur olika modeller utav kameraövervakning har fungerat och vilka resultat de gett. En sådan undersökning skulle skapa mer tyngd åt de argument som förs fram angående kameraövervakning som brottsförhindrande åtgärd. Ytterligare ett intressant område att bedriva forskning skulle vara att genomföra jämförelser mellan olika länder där man jämför inställningen i frågan i syfte att skapa en större förståelse för andra möjliga diskurser utanför landets gränser. Detta skulle bredda uppfattningen om vilka alternativ, möjligheter och risker som finns inom området.

8 Referenser

Intervjuer

- Mikael Andersson (v), politisk sekreterare 2006-05-04
Anneli Philipsson (v), kommunalråd 2006-05-05
Thorbjörn Lindquist (m), vice ordf. Kommunstyrelsen 2006-05-10
Hans Berg (fp). Politisk sekreterare, ledamot i kommunstyrelsen 2006-05-11
Björn Gudmundsson (s) politisk sekreterare 2006-05-17

Böcker och artiklar

- Andersson, Birgitta, 2001. *Rädslans rum - trygghetens rum – ett forskningsprojekt om kvinnors vistelse i trafikrummet*. VINNOVA Rapport VR 2001:32. finns i elektronisk form på www.vinnova.se
- Bergström, Göran, & Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt – Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Berlin, Isaiah, 2006 "Two Concepts of Liberty." ur Goodin, Robert E, & Pettit, Philip, 2006. *Contemporary Political Philosophy*. 2nd edition Oxford: Blackwell.
- Blixt, Madeleine, 2003. *Brottsförebyggande Rådet, Rapport 2003:11 Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte*. Stockholm: Fritzes. Finns i elektronisk form på www.bra.se
- Cohen, G.A., 2006. "Are Freedom and Equality compatible" ur Goodin, Robert E, & Pettit, Philip, 2006. *Contemporary Political Philosophy*. 2nd edition Oxford: Blackwell
- Esaiasson, Peter m.fl. 2005. *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts
- Foucault, Michel, 2001. *Övervakning och straff – fängelsets födelse*. Lund: Arkiv förlag
- Garland, David, 1999. "Governmentality and the problem of crime." Ur Smandych, Russell. *Governable places -Readings on Governmentality and Crime Control*, Aldershot: Ashgate
- Goodin, Robert E. & Pettit, Philip. 2006. *Contemporary Political Philosophy –An Anthology*, Malden: Blackwell
- Hultqvist, Kenneth & Peterson, Kenneth (red.), 1995. *Foucault: Namnet på en modern vetenskaplig och filosofisk problematik* Stockholm: HLS förlag
- Kvale, Steinar, 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Laclau, Ernesto & Mouffe, Chantal, 1985. *Hegemony and Socialist Strategy - Towards a Radical Democratic Politics*. London: Verso.

- Lyon, David 1994. *The Electronic Eye: The Rise of Surveillance Society*. Cambridge: Polity
- Lyon, David, 2003. *Surveillance after September 11*. Cambridge: Polity
- Nickelsen, Anna Karina (red), 2005. *TV-övervakning - Fakta om TV-övervakning i Danmark*. Glostrup: Det Kriminalpreventive Råd. Finns i elektronisk form på www.crimprev.dk
- Norris, Clive & Armstrong, Gary, 1999. *The Maximum Surveillance Society. The Rise of CCTV*. Oxford: Berg
- Parenti, Christian, 2003. *The Soft Cage: Surveillance in America -From Slavery to the War on Terror*. New York: Basic Books.
- Philipsson, Annelie och Lundström, Sten, 2006. "Storebror ser dig", Insändare i Sydsvenska Dagbladet 2006-01-26
- Skånska Dagbladet 2006-04-18 "Möllevångskameror fångade inte ett enda brott"
- Skånska Dagbladet 2006-04-18 "Stråket kameror är inte integritetskränkande", intervju med Ilmar Reepalu
- SOU 2002:110 *Allmän kameraövervakning*. Stockholm: Fritzes
- Stenson, Kevin, & Sullivan, Robert R, 2001. *Crime, risk and justice : the politics of crime control in liberal democracies*. Cullompton : Willan
- Taylor, Charles, 2006. "What's Wrong with Negative Liberty" ur Goodin, Robert E, & Pettit, Philip, 2006. *Contemporary Political Philosophy*. 2nd edition Oxford: Blackwell
- Winter Jørgensen, Marlene och Phillips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Handlingar Malmö Stad

Handlingar ur Malmö Stads kommunstyrels ärende Dnr.2005/929:

- Nr 1. Utredning Kameraövervakning av Stråket, Säkerhets- och beredskapsavdelningen, 2005-10-18
- Nr 4. Servicenämndens yttrande 2005-12-13
- Nr 6. Tekniska nämndens yttrande 2005-12-14
- Nr 10. Protokoll vid Kommunstyrelsens möte den 18 januari 2006

Handlingsplan *Välfärd för alla- det dubbla åtagandet* - <http://www.malmo.se/arbeteintegration/valfardforalla/dokument/kommunfullmaktigeshandlingsplan> - besökt 2006-05-22

Trygghetsmätning 2004 – Malmö Stad

<http://www.malmo.se/arbeteintegration/valfardforalla/trygghet/> - besökt 2006-05-22

Malmö Stads Kommunstyrelse Dnr 1999/100 nr 10 reservation av Percy Liedholm m.fl. 1999-04-14